

REDAȚIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespunzătoare pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Obiceiuri religioase și contraste pastorale.

Obiceiurile religioase constituiesc măsura, după care se poate judeca gradul de credință și sentimentul de pietate a poporului. Dar ele și corespund unei trebuințe sufletești, de manifestare religioasă, și în același timp întăresc speranța pentru dobândirea fericirii din viața aceasta și cea viitoare, ținta finală a omului.

În viața noastră bisericească dăm de multe obiceiuri foarte frumoase, între cari aflăm, că unele se întemeiază pe dispozițiuni tradiționale și pe îndrumări de ale sfinților părinți bisericești. Avem apoi obiceiuri strecurate și moștenite din păgânism, cari aduc mai multă daună decât folos credinței noastre, precum e bunăoară și bocitul morților, care ar trebui stărpit și înlocuit cu rugăciune, ori cel puțin cu simpla ascultare a cântărilor funebre și a rugăciunilor preotului. Unele obiceiuri servesc spre lauda și preamărirea lui Dumnezeu. În ele își capătă sufletul aripi de a se înălța la prototipul său, căuzând muritorului o bucurie nemăsurată, precum sunt și colindele dela Nașterea Domnului. Dar dintre toate obiceiurile noastre creștinești, înrâurirea cea mai puternică asupra sufletului o au cele împreunate cu înmormântarea și pomenirea morților. Rădăcina lor e atât de adâncă în popor, pe cât de adâncă e iubirea individului pentru iubiții săi răposați.

Aceste obiceiuri le am în vedere, îndeosebi la scrierea acestor orduri. Deși ele diferă după locuri, dar își au temeiul în scrierile sfinților părinți. Pomenirile, ce se fac morților, în zilele prime, apoi la 9 zile și la 6 săptămâni, le aflăm fixate în Sinaxarul pentru pomenirea morților, din Sâmbăta lăsatului de carne, în Triod. Acolo se indică sfaturile ss. părinți: Grigorie Teologul, Ioan Gură de aur, Atanasie cel mare ș. a. arătând creștinilor, că ei sunt datori a face rugăciuni și a aduce prinoase pentru iertarea păcatelor și fericirea răposaților. Deducem de aici, că așa numitele pomeni ale noastre își au începutul în primele veacuri ale creștinismului. Nu putem zice, deci, că pomenirile și prinoasele ar fi abuzuri. Nu-

mai felul, cum așa numitele »pomeni« se fac pe multe locuri, cu un fanatism neexplicabil, cari nu exprimă credința adevărată, ci credință deșartă, acestea, zic, sunt adevărate »buzuri«. Pe oameni, de mâna a doua și a treia, în multe cazuri, pomenile, după înmormântări repetite, îi aduc la sapă de lemn. Atâtea mâncări, beuturi și haine scumpe, date de pomana, ales într'un timp de scumpete excepțională, ca timpul de față, duc poporul la ruină totală, ceea ce nu e numai dauna indivizilor singuratici, ci și a bisericii.

Pe baza acestor premise putem face o încheiere. Pomenirile morților trebuie susținute, credincios obiceiurilor, dar să se lucreze la delăturarea abuzurilor; să se reducă spesele la proporția dictată de mintea înțeleaptă și de împrejurările timpului de față. Am cetit cu satisfacție despre procedura cu minte a unui frate preot, care a răscumpărat obiceiul »pomenii« cu o sumă dăruită st. biserici. Iar, pe lângă aceea, de bună seamă, nu va fi întrelăsat rugăciunile obicinuite. Și atâta e destul.

Dar, m'ar neliniști conștiința, când pentru îndreptarea unui obicei rău nu ași stăruî în deosebi și nu ași mărturisi adevărul. Și adevărul e acesta, că preoții au chemarea și influința de a contribui cu sfatul la reducerea cheltuielilor împreunate cu pomenile. Iar aceasta se poate în felul, ca sistemul stolar al preotului să rămână intact. Citez a afirmă însă, că în majoritatea locurilor, preotul nu numai că nu lucrează la stărpirea abuzului, ci el însuși forțează susținerea lui. În punctul acesta am avut prilejul să aflu contrastul de acțiune pastorală a două preoți. Și încă ce e mai nostim tocmai pe tema vinarsului. Atât pe unul cât pe altul mi-i-au descoperit proprii lor credincioși. Despre unul ziceau anume, că preotul lor nu voiește a-le binecuvânta pomana dacă au și rachiu pe masă. Cine nu vede oare, în preotul acesta pe apostolul, care și-a propus mântuirea poporului de flagelul alcoolismului?! Despre al doilea însă îmi spuneau poporenii, că părintele lor, dacă îi duc acasă coliva s'o binecuvinteze și nu i-au dus și colac cu o sticlă de rachiu, afară de stola uzată, trebuie să-i plătească și una coroană pe deapsă, ori cum să o numiască, nu știu nici ei să

spună. Procedura aceasta nu mi-e scopul să o caracterizez. Cetitorul are drept să judece cum îi place. E destul a constata că sunt contraste și chiar abuzuri în activitatea noastră pastorală, cari trebuesc delăturate. În deosebi combaterea alcoolismului, reclamă introducerea unei proceduri și acțiuni unitare.

Nicolae Crișmariu.

Predică la Dumineca XXVII după Rusalii.

Iubiților creștini!

Ceeace zice mai marele sinagogii din Evanghelia de astăzi către popor, n'o zice din dragoste către lege, ci din ură către Hristos. Și cari sunt acele cuvinte? Iată-le: „șase zile sunt în cari se cade a lucra, deci într'acele venind vă vindecați, iară nu în ziua Sâmbetei“ (Luca XIII, 14.) Aceste le zice el pentru că Mântuitorul Hristos a vindecat în zi de sâmbătă o femeie, „care avea duhul neputinței de 18 ani.“ Mântuitorul a atins-o cu mâna Sa atotputernică și s'a vindecat femeia, lăudând pe Dzeu, iar poporul întreg se bucură de învățătura și minunile Domnului. Pentru aceasta se mânie maimarele sinagogii, iar nu pentru că Dumnezeuască doftor ar fi necinstit Sâmbăta, prin aceea că a vindecat femeia bolnavă.

La cinstirea ori necinstirea Sâmbetei nu se gândește acela; ori și dacă se gândește, o facea numai pentru ochii lumii. Teofilact zice: de aceea s'a răsculat mai marele sinagogii asupra lui Hristos pentru că satana — duhul necurat care făcuse pe femeie bolnavă — a intrat în el. Înțelegeți acum de ce strigă la popor: „șase zile sunt în cari se cade a lucra, deci într'acele venind vă vindecați, iară nu în ziua Sâmbetei?“

Da, iubiților! „Șase zile sunt în cari se cade a lucra“ vă zic și eu astăzi, însă nu din ură către Hristos ci din îndemnul de a lăși învățătura Evangheliei. Căutați să isprăviți lucrurile voastre în cele șase zile ale săptămânii și nu le amânați pe ziua Duminecii, deoarece atunci trebuie să mulțămiiți lui Dzeu că v'a ajutat să petreceți o săptămână în pace și să cereți ajutorul Lui pentru săptămâna care urmează; atunci în cântări de laudă trebuie să preamăriți pe Dzeu, pentru că numai astfel făcând veți putea dobândi fericirea pentru care sunteți făcuți.

Dreptaceea, în cuvântarea de astăzi voui arăta datorința ce avem de a sfinți sărbătorile și felul cum trebuie să le sfințim. Luați aminte!

Mântuitorul zice: „Priveghiați totdeauna rugându-vă“ (L. XVIII.) iar psalmistul: „Bindecuvențați pre Domnul toate lucrurile Lui, în tot locul mării Lui“. De aci vedem că Dzeu cere dela noi să ne rugăm totdeauna și în tot locul. Îi place însă foarte mult, dacă ne rugăm într'un timp anumit și într'un loc anumit. Timpul anumit este Dumineca, iar locul anumit Biserica. În sărbători nu ne este iertat să facem altceva, decât să ne rugăm. Lucrurile grele, cum e lucrul câmpului d. e. cu desăvârșire sunt oprite. Dar cetitul cărților sfinte, apoi îngrijirea celor bolnavi, învățarea celor neștiutori, mai departe cântarea bisericască nu numai că sunt lucruri plăcute lui Dzeu, dar avem și datorință să le facem.

Sfinte sunt sărbătorile Domnului și trebuie să le ținem și cinstim întâi pentru că însuș Domnul cerului și al pământului ne poruncește zicând: „adu-ți aminte de ziua Duminecii, ca să o sfințești pe ea;“ A doua

poruncă ni-se cere atât de puțin încât putem împlini cu ușurință, iar de vom împlini puținul cerut ni-se pune în vedere dobândirea raiului.

În testamentul vechiu ziua Domnului era Sâmbăta, iar în Testamentul nou este Dumineca. Biserica creștină a ales această zi pentru că Dumineca s'a născut Mântuitorul lumii, Hristos fiul lui Dzeu — zice sf. Ioan Gură de aur; Dumineca a înviat din morți, și tot Dumineca a trimis pe sf. Duh, dătătorul de viață. Cum să nu cinstim doar această zi!?

Însă, precum odinioară a zis diavolul: veniți să nimicim mărirea lui Dzeu pe pământ, — tot în înțelesul acesta vorbește și astăzi, zicând soților săi: Veniți să facem să înceteze sărbătorile să împedăm pe creștini cu anumite lucruri lumești, ca să nu poată merge la Biserica nici odată, unde să cinstescă pe cel ce a așezat sărbătorile; și iată că cu aceste a încetat și mărirea lui Dzeu. E dureros lucru, dar așa stăm.

Iubiților! Când creștinii ar trebui „să lapede toată grija cea lumească“ și cu trup cu suflet să iee parte la sfânta liturgie și să urmeze cuvântul Evangheliei, ascultă mai bucuros de glasul ademenitor al satanei, care șoptește din lăuntru lor: sărbătorile sunt făcute de popi; Biserica e nimic, tot așa liturgia nimic. În urma astor fel de vorbe apoi nu-i mirare, dacă plugarul iese la lucrul său, măestrul des de dimineață se scoală la muncă, iar câte un nenorocit nici în aceasta zi nu se poate răbda să nu bage pără asupra aproapelui său. Triste zile am ajuns! Putem începe încă de pe acum să ne deplângem zilele trăite fără rost, dacă nu voim să ne abatem dela povârnișul pe care am apucat.

Aș întreabă acum, iubiți ascultători, de ce nu cinstiți sărbătorile? dar știu înainte răspunsul. Unul va zice: „moșie am cumpărat, trebuie să merg s'o vad.“ Altul: „am cumpărat cinci părechi de boi, trebuie să merg să-i ispitesc“ și așa mai departe. Va să zică, aș primi tocmai acele răspunsuri cari le-au dat cei chemați la cină, domnului casei: toate răspunsuri fără nici un temei. Nu se gândește oare unul ca acesta la cuvintele sf. Scripturi, că „nu numai cu pâine va trăi omul ci și cu cuvântul lui Dzeu?“

Crezi, iub. creștine, că e de mare însemnătate orice lucru din care ai un folos bănesc, dar nu iai în samă o poruncă a lui Dzeu, pe care dacă nu o plinești, te-ai făcut părtaș de un păcat ce nu stă departe de cel făcut de Iuda când a vândut pe învățătorul său Dzeu, pentru că și tu îți vinzi sufletul, care încă e o schinteie dumnezească.

Îți pare că e pierdere de vreme să stai în Biserică și să ascuți sf. liturgie și predică? Nu crede! Ascultă cuvintele sfântului Vasilie: „ce dăruiești lui Dzeu — zice el — primești tu adaos“ pentru că zice Dzeu: „cine mă cinsteste pe mine, și eu îl voui cinsti pe acela“. (I. imp. I 31). Așadar, dacă voești să ai folos de zilele și munca ta, mulțamește lui Dzeu când a trecut o săptămână, mulțamește că ai ajuns până aci, smerește inima ta, numără-ți zilele vieții tale cari trec și te întreabă ce bine ai făcut? Gândește la aceasta, ca nu cumva să zică Domnul către tine precum a zis cândva prorocul către Iudei: „Anii tăi au trecut repede și zilele vieții tale s'au strâns într'u deșertăciune“.

Am vorbit până aci despre datorința ce avem de a ținea și cinsti sărbătorile. Să vedem acuma, cum trebuie să le ținem și când le dăm cinstea cuvenită? Sfântul Ioan gură de aur zice: „săptămâna îți merge bine nu când vei zăcea beat în cea dintâi zi a ei, ci

atunci când în fiecare zi vei face fapte bune“, iar Dzeu pentru aceea ne-a făcut — adaug — ca să ne meargă bine. Dar cum s'ar putea asta când noi tâmpiți, de beuturi ne terfelim în noroiul păcatelor? petrecem să zic, în amorișire, când nu ne putem da seamă de noi înșine și săvârșim fapte cari nu numai că necinstesc pe Dzeu, dar și de creatura Lui, de om sunt nevrednice. În contra astorfel de fapte vorbește sf. Ap. Pavel în epistola I către Corinteni zicând: „Să prăznuim nu întru aluatul cel vechiu, nici întru aluatul răutății și al viclesugului, ci întru azimele curăției și ale adevărului“.

Dar viața de toate zilele ne arată, că noi petrecem sărbătorile în certe, bătaii, furturi, necuviințe, în necurătenie sufletească și trupească și încă câte alte multe păcate. Unde este dar cinstea ce datorim sărbătorilor? unde este rodul pildei Mântuitorului, pe care îl vedem mai întâi învățând în sinagogă iar mai apoi vindecând femeea bolnavă? săvârșind așadară fapte de milostenie.

Tot în ep. I. către Cor. mai aflăm un mijloc de a sârba cuviincios. Se zice acolo: „Ori de mâncați, ori de beți, ori altă ceva de faceți, toate să le faceți întru mărirea lui Dzeu“. Să vă spun cum „să mâncați întru mărirea lui Dzeu“, iub. asc. dacă încă nu știți. Chemați la masa voastră pe vre-un sărac, ca să se sature și acela din belșugul vostru, pentru că zice Domnul: „ori ce ați făcut unuia dintre acești mai mici, mie mi-ați făcut“, iată ați mâncat după cum cere sf. Scriptură. În forma aceasta judecând toate lucrurile noastre le putem săvârși întru mărirea lui Dzeu. Ne putem îmbrăca, putem șede a chiar, ba putem și umbla întru mărirea lui Dzeu, atunci, când în loc să ne mândrim cu o haină scumpă, purtăm una mai ieftină, iar cu ce ne rămâne îmbrăcăm un orfan. Dacă nu alergăm în ruptul capului încotro auzim gâlceavă ca și noi să luăm parte la ceartă, iată facem o faptă destul de bună, dar ar fi cu mult mai bună dacă ne-am da silința să facem pace, căci „fericiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dzeu se vor chema! Îndată ce am plecat de acasă cu scop să mergem la biserică, iată facem un drum întru mărirea lui Dzeu. Acest fel de a sărbători unele zile mai alese este creștinesc și bineplăcut Stăpânului ceresc.

Un sfânt părinte zice, că sărbătorile sunt un bun prilej pentru arătarea faptelor bune și a petrecerii în cumpătare. Dar astăzi ce vedem, iubiților creștini? În loc de fapte bune, haine frumoase, în loc de cumpăt, nesaț. Azi nu mai merge creștinul la Biserică să se roage ci ca să-și arate podoaba hainelor și să defaime pe cel sărac. E dureros lucru, dar adevărat că astăzi sunt foarte mulți aceia, cari petrec șase zile în muncă cinstită și în cumpăt, iar a șaptea zi — Dumineca — umplu birturile, își beau mințile, se dejosesc pe sine și aceea zi, încât putem zice că Duminecile sunt sărbătorile a tot ce e mai josnic.

Am arătat — după puteri — că sărbătorile își au temeiul în sf. Scriptură, precum și aceea că poruncă avem să le ținem cu cinstea vrednică de acel Dzeu care le-a așezat; am arătat și felul cum trebuie să le petrecem. Imi rămâne numai să vă indemn, rugându-vă ca cece necinstește pe Dzeu și este nevrednic de om, „lucrui mânilor Lui“, nici să faceți nici să grațiți; iar cuvintele sf. Ap. Pavel, că: „ori de mâncați ori de beți ori altă ceva de faceți, toate să le faceți întru mărirea lui Dzeu“, să le țineți totdeauna în inimile voastre, să purtați pururea cu voi, ca pe o bună călăuză ce arată calea spre cer.

Să cinstim pe fiul, cel ce a vindecat o femeea gârbovită în boală, ca să dobândim fericire dela părintele cel ceresc Tatăl, atât aici pe pământ cât și după moarte pentru că însuși zice: „cine mă cinstește pe mine și eu îl voi cinsti pe acela“. Dar cinstea noastră să nu fie numai cu buzele, ci prin fapte bune să preamărim, pe Tatăl pe Fiul și pe sf. Duh Dzeu, cel vrednic în toată vremea a fi laudat de glasuri cuvioase“. Amin.

Teodor Ciuhandu
st. în teologie.

Educația religioasă în școală și în biserică.*)

(În ce chip și cu ce mijloace să se facă?)

Onorată conferință.

Nainte de ce m'ași ocupă cu dezvoltarea temei mie dată spre lucrare în aceasta conferință învățătorească din tractul nostru Tinca, î-mi exprim părerea de bine, că pot să iau în ea și eu ca catihet parte activă. La tot cazul a-și simți mai mare plăcere, dacă puteam să mă exprim, că iau parte într'o conferință mixtă: preoțească-învățătoarească, fiindcă după părerea mea, o conferință că asta ar fi singura soluțiune ducătoare la scop!

On. Conferință,

Când un grădinar voiește să dobândească roade multe și de bună calitate, cumpără o bucată de pământ, potrivită pentru cultura ce voiește să facă, și apoi o cultivă cât să poate de îngrijit. Tot ce crede că ar putea să-i aducă vr'o vătămare scopului urmărit, este înlăturat, și nu să dă înapoi dela nici un sacrificiu.

Dacă un grădinar priceput ia atâtea măsuri nainte de a să apucă de lucru, cu atât mai vârtos trebuie să ne luptăm noi preoții, cari suntem grădinarii pomului vieții, puși pentru cultivarea lui de Domnul nostru Isus Hristos. Și precum soartea grădinarului este legată de grădina sa, așa și soartea noastră a preoților, ba putem zice și a învățătorilor, este legată de grădina noastră, de poporul nostru și școlarii încredințați nouă, de cea din urmă crenguță din ea.

Pentru asta aflu de lipsă ținerea astorfel de conferință, prin cari ne îndemnăm unii pre alții la o muncă rodnică, ca înlăturând greșelile trecutului, să introducem un nou duh și o nouă muncă în internul nostru, în urma căreia să ne putem validă un spirit de muncă mai disciplinat, ca astfel înarmați cu armele dreptății, să putem ajunge, — preot și învățător, — mai ușor la sufletul poporului nostru mult oropsit; să nu privim postul ce-l ocupăm ca datorință sau interes, ci ca pe o sântă chemare căci altcum amvonul pentru preot; iar instrucțiunea în școală pentru învățător, va fi o sarcină, un *malum necessarium!*

On. Conferință,

Pe pământ nu este chemare mai grea ca a preotului apoi și a învățătorului, dar tot atunci nu este ocupațiune mai plăcută lui Dzeu și mântuitoare pentru

*) Disertație cetită în conf. învățătoarească din tractul Tinței

om, decât *conducerea sufletească*, care e pusă în sarcina preotului, căci în societatea omenească nu există relațiune, nu este întâmplare în cercul familiar, la care să nu fie obligat preotul a alerga și a concurge cu învățătura și binecuvântarea sa. Dp: Indată ce să naște pruncul, preotul are datorință plăcută a-l primi la S. botez, a-l face părtaș darului câștigat de Isus, și ai primi mărturisirea credinței. Crescând pruncul și ajungând în vrâsta priceperii, preotul e obligat al învăța, al introduce în principiile religiunii lui Hristos și a planta de timpuriu în inima lui moralul creștin, educația religioasă. Ajungând pruncul în vrâsta junetei, preotul grăbește cu învățăturile sale ai arăta calea nevinovăției și al întări în vârtuțile creștinești. Când ajunge apoi pruncul vrâsta bărbăției, preotul împărtaşindu-l cu taina căsătoriei, îi arată datorințele, ce trebuie să le observe în viața conjugală și socială, ca astfel să se facă membru demn societății omenești și folositor familiei sale. Ajungând pruncul vrâsta cea mai frumoasă a bătrânețelor, în care vrâstă puterile sufletești și trupești ale omului încep a slăbi, așa, că șede obosit de sarcina vieții, oare nu tot preotul are sânta chemare și datorință a alerga la dânsul ca să-l mângăie și să-i ridice nădejdea la Dumnezeu? Preotului ca mână dreaptă îi este învățătorul, cu care dinpreună e dator a cercă toate căile și a întrebuița toate mijloacele permisă, cari ar promova fericirea poporenilor săi

Dacă tot preotul și învățătorul ar lucra astfel, n'ar trebui un mijloc mai puternic spre promovarea educării religioasă în școală și biserică, ca mijlocul de sus citat, zic astăzi, când poporul e așa de desfrânat și fără frică lui Dumnezeu. Ca unul, ca catihet-paroh de 21 ani î-mi împlinesc chemarea bine, rău, nu din datorință, ci din dragoste, î-mi permit a zice acelor frați colegi, cari încă nu catehizează, că nu o săptămână, dar nici 48 ore să nu treacă peste ei, fără a nu să înrolă în șirul celor chemați de a catehiza, căci generația tânără de astăzi, ajunsă la desfrânări și „*beție*“, numai așa avem nădejde încetul cu încetul a o ridica și zidi o nouă generație creștină.

Ce a zis actualul director Seminarial P. C. S. d. Giorogariu la conferința preotească din tractul Aradului? „*Catehizați preoți bine, rău, numai voi să zidiți noua generație creștină*“. De a catehiza e datorința preotului, căci numai preotul e capace de a sădi în inima pruncului și a fetei aceea învățătură folositoare, care bazată pe moralitate, aduce sporul dorit. Ce zice Socrate: „*Numai aceia e știință, care e bazată pe moralitate, adecă pe educație religioasă*“; în bărbății chemați de Dumnezeu d'a conduce destinele bisericii și a școlii noastre confesionale, sunt preoții și învățătorii, cărora le sânta datorință să cumpenească și să aple soluțiunile trebuincioase pentru delăturarea, sau cel puțin pentru oprirea piedecilor, ce ni se pun în calea dezvoltării noastre morale-culturale.

În marea noastră chemare ca preoți și învățători să nu ne împedece nici când omul *sceptic*, care dubi-

tează cu învățăturile religioase, naintea căruia nu e nimic altă, decât că să tot schimbă după slabul său cuget și plac învățăturile dogmatice. Și fiindcă naintea unora ca acestora nu este nimic în religie ce ar fi să rămână, numai displăcerea noastră o merită.

On. Conferință,

Armonia deplină a dreptății și a bunătății știm, că să realizează prin muncă rodnică și folositoare; știm și aceea, că natura sădește în prunci însușirea aceea, ca să facă ceiace văd că fac părinții. Ca conclud rămâne, că prima între primele datorințe ale preotului și învățătorului sunt, ca răul ce bântuie la rădăcina inimii pruncului, să-l nădușe încă în anii, când pruncul și fata cercetează școala cuotidiană, în vreme, când e mai ușor de lucrat câmpul inimii lor, când și spinii mai cu ușor să pot smulge din inima lor.

Acum, dacă e adevărat, că școala și biserică sunt în legătură strânsă de nu să pot desface una de alta, dacă sunt în armonie, așa trebuie să trăească în armonie preotul cu învățătorul.

Ne vine în comună cutare iscusit și ne întrebă: Părinte, sau zice: Învățătorule! Ascultă-vă poporul, sau ba?! În ambele cazuri meritul sau vina ta proprie este în primul loc. Iar unde școlarul nu cercetează școala regulat, nu trage acela nici la biserică, și dacă pe generația tânără astfel o creștem, ne rupem creanga de sub picioare, zidim casă pe năsip. Și fiindcă e lucru știut, că acțiunea naște reacțiune, tot așa și din astfel de puteri nouă, cari am gândi, că sunt oțelite, vom avea niște trântori fără școală, cari ca oameni fără carte și scrisoare, vor fi asemenea unui pom, care a crescut întră pomii sălbateci ai codrilor pustii și aflându-l cineva, la dus acasă de la așezat între pomii casnici, însă înzădar la plantat acolo, că dacă nu-l va altui, nu va produce poame gustoase.

Aceasta este în societate poziția omului fără carte; iar de știi carte și o folosești spre bine, ai și parte și bucurie în cele sufletești, în educația religioasă.

Omul consecvent în lucrarea sa, cu câtă abnegațiune conbata răul și s'ar nizuî să-l omoare în germeul său? Trebuie întâi altoit, învățat pruncul, și atunci mintea și brațele lui vor produce lucruri și mai folositoare și mai bune, bine știind, că partea cea mai mare a necazurilor, durerilor și chiar a sărăciei ce îndură neamul nostru, este și provine din pricina, că nu știe carte. Dintre toate popoarele, cari trăesc cu noi alătura, noi suntem cei din urmă. Nu vorbesc în generalități, Doamne ferește, dar e un lucru duros, când cutez a afirma, că nici 20 dintr'o 100 de români nu știu carte. Fără carte, fără cunoștință, cum își vor putea apăra sufletul, credința, religia în contra gândurilor viclene ale mamoniilor, ale sectarilor, cari, pe scurt zis, le cer curățenia inimii?! Dintre ai noștri români și cei ce au umblat la școală, uită curând ceia-ce au învățat. Și dacă e fapt, că în asemănare cu trecutul, cu starea de lucruri de acum 20—30 ani am dat nainte, nu să poate tăgădui nici aceea, că propășirea e foarte înceată, că pe cât dăm nainte, în

învățatură, pe de 2 ori atâta dăm napoi în moravurile cele bune și religioase, în educația religioasă. Noi chiar așa suntem ca Prometheu cel lăntuit. Avem idei, pretenții, dar pe când pe Prometheu nu-l lăsă sărăcia materială, pe atunci pe noi nu numai cea materială, dar nici cea mentală nu ne lasă, ci ne leagă mâinile și picioarele. Cred, că nu ni se va trage la îndoială, că sunt și acum sate, în cari și acum afară de preot și învățător nu s'ar prea găsi, cine să știe ceti și scrie. Carte ori vr'o foaie, nici de mărturie n'ai găsi, chiar și preotul și învățătorul abia au câte o carte în casă, mai mult ori mai puțin de valoare.

(va urmă.)

Luceafărul.

Publicăm cu plăcere renoirea Luceafărului cu cele mai distinse talente literare dela noi, sub direcțiunea poetului O. Goga și recomandăm preoțimei și învățătorimei aceasta revistă.

Cătră cetitorii revistei „Luceafărul“.

Revista „Luceafărul“ dela 1 ianuarie 1912 începe o nouă vieată. Munca de un deceniu, desfășurată pentru răspândirea culturii și literaturii în sânul poporului nostru, vrea să și-o serbeze prin inaugurarea unei activități mai largi și mai rodnice. Călăuziți de principiul că o revistă trebuie să se nizuiască mereu spre desăvârșire, n'am cruțat nici o jertfă ca „Luceafărul“ dela 1 ianuarie 1912 să poată apărea în condiții mult mai superioare, ca până acum. Din revistă bilunară, s'a făcut revistă săptămânală, prin urmare în loc de 24 numere, cetitorii vor primi în viitor 52 de numere pe an. Mărimea și forma externă a revistei va rămâne neschimbată, va avea deci aceeași înfățișare frumoasă ca în trecut. Voind să facem din revista „Luceafărul“ o oglindă, în care să se resfrângă toate manifestațiunile vieții noastre publice, în viitor va apărea ca revistă pentru literatură, artă și politică, și va trata toate chestiunile la ordinea zilei, cari sunt hotărâtoare pentru trezirea la conștiință și pentru întărirea națională a poporului nostru. „Luceafărul“ nu va fi, deci, ca până acum, numai revistă beletristică, ci va fi o revistă culturală-politică, în care se vor pune probleme din diferitele ramuri de activitate și anume: va trata, în studii și articole, chestiuni din vieța noastră bisericască, școlară, economică, socială, literară, artistică, politică și științifică. Pentru toate aceste ramuri revista noastră a reușit să grupeze în jurul ei mai mulți specialiști. Pentruca revista să fie mereu sprijinită și controlată în activitatea ei, s'a pus sub conducerea unui comitet de redacție din care fac parte următorii. Directorul *Octavian Goga, I. Agârbiceanu, Dr. Tiberiu Brediceanu, Dr. Constantin Bucșan, Al. Ciura, Dr. Silviu Dragomir, I. Enescu, Aurel Esca, Dr. Onisifor Ghibu, I. Lăpădat, Dr. I. Lupaș, Gh. Popp, Dr. Pavel Roșca, V. Stanciu, Lazar Triteanu și Redactorul Octavian C. Tăslăuanu.*

Pe lângă acești membri ai comitetului de redacție, revista „Luceafărul“ are următorii colaboratori: *D. Anghel, Andreiu Bârseanu, Zaharie Bârșan, G. Bogdan-Duică, Dr. Ioan Borcia, Al. Cazaban, Ilarie Chendi, Ioan Ciocârlan, Virgil Cioflec, D. N. Ciotori, Otilia Cosmuța, Maria Cunțan, Victor Eftimiu, Elena Farago, Emil Gârleanu, Ion Gorun, A. Herz, Constanta Hodoș, Șt. O. Iosif, Eugen Lovinescu, Corneliu Moldovan, Dr.*

G. Murnu, Dimitrie Nanu, V. C. Osvadă, I. Paul, Cincinat Pavelescu, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, Dr. Sextil Pușcariu, G. Rotică, Mihail Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Săulescu, M. Simionescu-Râmnicănu, V. Șorban, I. U. Soricu, Victor Stanciu, Caton Theodorian și Alexandru Vlahuță.

Cu ajutorul acestor colaboratori și a altora, cari ne-au făgăduit sprijinul, revista „Luceafărul“ va fi una dintre cele mai bune reviste românești. Ea va avea, pe lângă partea literară bogată și aleasă și pe lângă articole de îndrumare culturală, literară și politică, următoarele cronici: *bisericească, școlară, economică, literară: artistică, istorică, din România, dramatică, politică, socială, științifică, filozofică și altele.* Aceste cronici se vor succeda număr de număr, așa că revista „Luceafărul“ va fi foarte variată în informații privitoare la întreaga mișcare a vieții culturale dela noi și din străinătate.

Pe lângă aceste va da în fiecare număr câteun adaus artistic fie în colori, fie în reproduceri simple, iar pe pagina ultimă va publică caricaturi și cronici vesele, pentru distracția cetitorilor.

O revistă în asemenea condiții nu a mai apărut la noi, de aceea suntem încredințați că publicul o va primi cu un adevărat entuziasm.

Pe lângă marile îmbunătățiri ce le-am făcut, prețul abonamentului s'a urcat numai cu *patru* cor. pe an.

Abonamentul va fi deci următorul: În Austro-Ungaria: 1 an 20 cor. 6 luni 10 cor. Pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 16 cor. 6 luni 8 cor. În România și străinătate: 1 an 25 cor. 6 luni 13 cor. Prețul unui număr: 40 bani (în România 50 bani.)

Apelăm la toți sprijinitorii culturii românești să caute a răspândi revista „Luceafărul“ în cercuri cât mai largi, spre care scop alăturăm și o listă de abonament. Redacția și Administrația. Sibiu (Nagyszeben) Str. Șaguna Nr. 6. Ceice vor plăti abonamentul pe întreg anul 1912 până la sfârșitul lui ianuarie 1912, au dreptul la premii, pe cari le găsesc înșirate pe coperta revistei.

Cursuri pentru analfabeți.

Circulară cătră toate direcțiunile despărțămintelor.

Domnule Director!

Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neștiinții și a-l ridică în rândul neamurilor culte, conștie de menirea lor în lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpân pe o puternică cultură națională, care îi va putea înlesni lupta pentru vieată, alături de celelalte popoare. Și se știe că condiția primă a oricărei culturi e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndrumă soarta pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Cu durere trebuie să o spunem că dintre toate neamurile țării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeți, toate celelalte sunt înaintea noastră. Credem că a sosit timpul, când toți cărturarii trebuie să ne așternem pe muncă serioasă pentru a mântui poporul nostru de această rușine a neștiinții, de această robie a întunerecului, căci întârzierea culturală a țărânimii e o primejdie mare pentru însași existența națională a poporului nostru.

În anii din urmă în cadrele „Asociațiunii“ s'au ținut mai multe cursuri de analfabeți, cari, ca început, au dat rezultate destul de mulțămitoare. Dar greutățile începutului au făcut pe mulți cărturari să renunțe la continuarea acestor cursuri pornite cu multă însuflețire, așa că în iarna trecută, după informațiile ce le avem, s'au instruit analfabeți abia în 23 de comune, din cele peste 3000 câte avem.

„Asociațiunea“ își ține, deci, de datorință a îndemna din nou toate despărțămintele sale să reieșe aranjarea cursurilor de analfabeți în cursul acestei ierni și să stărue pe lângă domnii preoți și învățători dela sate să nu se sperie de greutățile ce le întâmpină chiar și din partea sătenilor, ci să le țină la început cu ascultători puțini, pe cari să-și deie silința a-i învăța bine scrisul și cetitul, ca să fie pildă vie pentru ceilalți săteni îndărătnici și nepricepsii.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărani neștiutori de carte interesul față de scris și cetit sunt șezătorile culturale, cari se pot aranja Dumineca și în sărbători. La aceste șezători, pe lângă lectura din autorii noștri mai de seamă, făcută de către domnii preoți, învățători sau alți cărturari, să citească și câte un țaran mai priceput, iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Cu ocazia acestor șezători, cărturii să explice țăranilor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie membrii ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le părți din aceste broșuri. Tot la aceste șezători să se stărue și pentru înființarea *agenturilor Asociațiunii*.

Pe lângă aceste șezători, domnii învățători să facă în fiecare duminică deprinderi de scris și cetit cu tineretul ieșit de curând din școală. La aceste deprinderi să fie admiși și analfabeții, pentru a-le trezi dragostea față de carte.

Pentru a răsplăti intrucâtva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 maiu 1912 vor dovedi prin direcțiunile despărțămintelor, că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1911/12. Pe lângă aceste premii, despărțămintele de sigur vor mai împărți și altele, fie din averea lor fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Comitetul central al Asociațiunii pentru a înlesni ținerea acestor cursuri a decis să pună la dispoziția despărțămintelor abecedarul pentru analfabeți lucrat de I. Bota. Despărțămintele, cari aranjează cursuri pentru analfabeți, sunt invitate deci să înainteze comitetului central o cerere, arătând de câte exemplare din Abecedar au lipsă. Despărțămintele vor înainta această cerere numai după ce vor fi primit rapoarte de la preoții și învățătorii din comunele de pe teritoriul lor, câți ascultători sunt în fiecare curs. Trebuie deci să aibă grijă ca abecedarele să nu se risipească fără nici un folos.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari țințese promovarea culturii noastre.

Facem deci încăodată un apel călduros către toți directorii despărțămintelor Asociațiunii și către toți cărturarii noștri să țină în cursul acestei ierni cursuri cu analfabeții, căci numai cu ajutorul acestora putem înlesni pătrunderea culturii în masele largi ale poporului nostru. Sibiiu, 10 decembrie 1911.

Andrei Bârseanu,
președinte.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru o bursă de K. 300 din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman“ pentru un elev de naționalitate română fără deosebire de confesiune, care urmează la vre-una din școlile medii din patrie, având preferință, în senzul literelor fundamentale, aceia cari se înrudesc cu fericții Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru aceasta bursă au să se înainteze comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibiiu (Nagy-szeben), strada Șaguna Nr. 6, până la 31 decembrie n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- atestat de botez;
- testimoniu de pe anul școlar 1910/11;
- atestat că urmează de prezent cursul școlar ca elev ordinar;
- atestat de paupertate;
- eventual documente prin cari să se constate înrudirea cu fericții fundatori.

Cererile întrate după terminul de 30 decembrie n. nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 9 decembrie 1911.

Andrei Bârseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

CRONICA.

Ce este aceasta? În Nr. 266 al „Românului“, domnul învățător-director al școlilor noastre profesionale din Arad, Iosif Moldovan, încurcat într'o polemică cu »Tribuna« scrie »Ziceți, (adeca »Tribuna«) căci cineva umblă se strice prin intrigi armonia dintre d-voastră și învățători. Veți avea dreptate, noi încă am observat-o încă înainte de alegerile congresuale, tot cu stilul în care-mi răspundeți acum în »Biserica și Școala«.

Dacă am înțeles bine dl Moldovan vrea să afirme că »Biserica și Școala« a umblat să strice prin intrigi, armonia cu învățătorii înaintea alegerilor congresuale. Aceasta ai voit să spui dl Moldovan? Dacă da, vino și o spune pe față prin ce cuvinte, căci noi nu aflăm în »Biserica și Școala« decât accente de armonie și de cea mai desăvârșită dragoste pentru școală și învățătorii ei. Iar dacă nu-i veni în proximal număr să te explici, aici înaintea cetitorilor acestei foi, cari cunosc spiritul în care se redactează, atunci ne vom trage consecințele din aceea tăcere, și vom spune noi, că ce suntem noi și ce este domnul Iosif Moldovan pentru învățători. Cine a dat viață învățătorilor și cine le ia numele in-deșert. Somăm pe dl Iosif Moldovan să ne spună că ce este aceasta?

Redacția.

Necrolog. Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor prietenilor și cunoșcuților, că iubitul nostru, soț, tată, frate, socr, unchiu și cumnat, și văr, Gavril Hașașiu în etate de 62 ani, născut în comuna bisericăscă gr. or. rom. Ateașiu cot. Bihor în care comună a fungat ca învă-

țător 38 de ani. Acum după un morb scurt, abea de 6 zile împărțit fiind cu sf. taine a răposat în Domnul Marți în 22/5 Decemvrie a. c. la 7 ore a. m. Inmormântarea defunctului s'a săvârșit Joi în 24/7 Decemvrie a. c. la 11 ore a. m. Actul funebral l-au săvârșit Domnii preoți Iosif Nagy Roit, Georgiu Blagu O. Homorog, Ioan Popoviciu, Inand., Ioan Căpitan, Marțihaz, Gheorghiu Cozma, Berechiu, ca învățători au participat ca cântăreți Ambroziu Catone O. Homorog, Dimitrie Papp Sâmielăușul român, și Ioan Vereș Girișiu. După săvârșirea actului funebral On. Domn Georgiu Blagu a ținut celor prezenți o vorbire vastă, arătând meritele defunctului puid în asemănare viața defunctului cu cei trei servitori cari au primit talantul dela Isus Hristos. In urmă dl Mihaiu Hașășiu preot gr. or. rom. în Sâmielăușul român, s'a luat rămas bun dela unchiul său printr'o vorbire, storcând lacrimi din ochii celor adunați. Ateășiu la 6/19 decemvrie 1911. Ioan Dancea învătător Roit, Floare Hașășiu năs. Balint soție Floare, Dimitrie, Rozalia, Lucreția, Ioan, Iuliana, Catița Etelca ca fii. Mihaiu și Catița frați, Teodor, Ioan, Ioan, gineri inv. Mihaiu preot. Dimitrie not. com. Alexandru inv. Catița Irina, Etelca, Mihaiu, Floare, Marie, Ioan, Dimitrie, Floare Alexandru nepoti. Teodor, Gavril, econ. Dimitrie, inv. veri. Nicolae, Ioan, Catita, Ana, Berinda cumnați. Miron, Marta, Teodor.

Concurse.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor diecezan din 1/14 decemvrie a. c. Nr. 6787/911 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de **cl. III** din **Chișorosin** (Torontáloroszi) protoprezbiterul B. Comloșului cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial: „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Eventualul ajutor dela stat;
2. Stolele legale și birul legal;
3. Eventualul ajutor dela domeniu.

Toate aceste dau un venit anual de 1200 coroane.

4. Alegândul preot are a se îngriji din al său de locuință, are să-și plătească toate dările după venitul beneficiat; e îndatorat a face regulat slujbele în sfta biserică și a catehiza la școala confesională ort. română din loc — fără altă remunerație.

5. Dela recurenți se recere cvalificație de clasa III (a treia).

6. Reflectanții vor avea a se prezenta în sfta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arată desteritatea în rituale și omiletică.

7. Rugările de concurs instruate conform precriselor §-lui 13 din Statutul Organic și adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Chișorosin (Torontáloroszi) — sunt a se înainta Prea Onor. Oficiu protoprezbiteral gr. ort. român în B. Comloș (Nagykomloș) comitatul Torontal.

Chișorosin, din ședința comitetului parohial ținut la 15/28 noemvrie 1911.

Ștefan Crișan
preș. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc nou înființat din comuna **Toracul mic** (Kistárnok) protoprezbiteratul B. Comloșului, comitatul Torontal,

să publică prin aceasta concurs cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În salar fundamental 1000 cor. adecă una mie coroane plătibile în rate lunare anticipative, din cassa cultului.

2. Pentru conferențele învățătoresți dacă va participa 30 coroane;

3. Pentru locuință 200 cor. anual; comuna bisericască i-și susține dreptul când va putea, să deie locuință în natură;

4. Dela înmormântări, unde va fi poftit, 1 cor. (una coroană);

5. Alegândul învățător va avea pe lângă prevederia învățământului, să îngrijască și de cantorat și să conducă școlarii în dumineci și sărbători la sf. biserică, și școlarii să-i instrueze în cântările bisericesti fără altă remunerațiune;

6. De încălzitul, curățitul și măturatul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască, care va angaja spre acest scop o persoană corespunzătoare;

Dela recurenți se recere diplomă învățătorescă.

Recursele ajustate conform dispozițiilor Regulamentului în vigoare, sunt a se înainta Prea On. Oficiu protopopesic în Nagykomlós (B. Comloș). Conducătorii de coruri vor fi preferiți. Reflectanții vor avea să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Toracul mic la 14/27 octomvrie 1911.

Petru Tyira
preș. com. par.

Teodor Muntean
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian* pprezb. insp. școl.

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor diecezan din Arad de sub Nrul 6394/1911 pentru îndeplinirea postului de capelan **permanent** sistemizat pe lângă protopopul tractului **Radna**, ca paroh al parohiei centrale **Mariaradna** prin aceasta se deschide concurs cu termenul de recurgere de **30 de zile** dela publicarea primă a acestui concurs în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitul acestui post îl formează jumătate din întreg venitul parohiei cu excepțiunea întregirii dotațiunii preoților din visteria statului, care compete întregă protoprezbiterului-paroh.

Capelanul protopopesic este îndatorat a prevedea toate funcțiunile, cari vor obveni în parohie, va catehiza elevii școalei confesionale și pe ai celor străine din loc și va prevedea agendele scripturistice ale cancelariei protopopești.

Dela recurenți se recere cvalificațiune de clasa I; în lipsă de reflectanți cu cvalificațiune corăspunzătoare se admit și cei cu cvalificațiune preotească de cl. II a.

Doritorii de a ocupa acest post se avizează, ca recursele lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate comitetului parohial din Mariaradna să le trimită oficiului protopopesic din aceasta comună, iar dâșii să se prezinte în sta. biserică de aici pentru a să arată poporului.

Mariaradna, la 29 nov. (12 dec.) 1911.

Procopie Givulescu
protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din **Bocsig**, să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor., 2. scripturistica 6 cor., 3. pentru conferință 20 cor., 4. pentru învățător 3 st. □ de lemne, în preț de 48 cor., 5. pentru funcțiunile cantonale, stolele uzuale, 6. întregirea legală, a fost deja staverită dela stat și tot de acolo se vor cere și cvincvenalele legale, 7. cvartir cu 2 odăi și cuină, cu supraedificată și grădina de 800 st. □

Alegându-l, fără altă remunerație, va fi îndatorat a instrui și elevii școlii de repetiție, apoi a se îngriji de cantonat, precum și a conduce elevii la s. biserică în dumineci și sărbători.

Aceia, cari știu conduce cor vor fi preferiți.

Recurenții să-și ajusteze recursele lor după prescrierile regulamentare și adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Bocsig, să le subștearnă P. On. Oficiu ppresbiteral gr. or. rom. din Ienopolea (Borosjenő), având a se prezenta în s. biserică din Bocsig, în careva duminică ori sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter, insp. școl. conf.

—□—

2—3 gr.

Prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională română gr. ort. din **Sărcia-română** (Szárcsatelek) protoprezbiteratul B.-Comloșului, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial: „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Locuință în edificiul școlii cu două chilii, culină, camară, precum și uzufructul unei grădini de legume, care se rescumpără în bani cu 20 cor.

2. Doi stângini de lemne à 32 cor. cu tot fac 64 coroane.

3. Bani gata dela comuna politică 690 coroane.

4. Patru (4) lanțe de pământ prețuit în 252 cor. și o grădină estravilană de 468 □

5. Din cult pentru conferință 15 cor., pentru scripturistica 8 cor.

6. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 (una) coroană.

Alegându-l învățător e obligat să presteie serviciile cantonale în și afară de biserică, să conducă elevii la serviciul divin în sfta biserică în dumineci și sărbători, să-i instrueze în cântările bisericesti, să provadă învățământul în școala de repetiție și să-i instrueze și în grădina de altoi fără altă remunerație. În fine alegându-l învățător e obligat a instrui elevii cele 8 (opt) glasuri, pentru care va avea dela fie care elev 10 coroane.

Cei ce vor dovedi cu atestat competent, că sunt capaci să instrueze și să conducă cor vocal vor fi preferiți la candidare. Rugările de concurs adresate comitetului parohial român ort. în Sărcia-română (Szárcsatelek) ajustate conform regulamentelor în vigoare și cu atestatele despre eventuale servicii prestate în alte comune, să se subștearnă în termenul concursual Oficiului protoprezbiteral rom. gr. ort. al B.-Comloșului în B.-Comloș (Nagykomlos) comitatul Torontal, având recurenții a se prezenta în s. biserică din loc în cutare duminică ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Sărcia-română (Szárcsatelek) din ședința comitetului parohial român ort. ținută la 12/25 oct. 1911.

Pavel Moisă
președinte.

Pavel Jivoia
notar ad hoc.

In conțelegere cu: *Mihai Păcățian* ppresb. insp. școl.
—□— 2—3

În urma ordinului Ven. Consistor de sub Nrul 6042/1911 prin aceasta să publică concurs, pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă deficientul paroh Sever Secula din **Odvoș**, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în Organul „Biserica și Școala“.

Venitul capelanului îl formează jumătate din întreg beneficiul parohial, statorit în concursul publicat pentru postul de paroh în anul 1909, afară de întregirea dotațiunii preoțești din Vistieria statului, care compete escluziv parohului. Să notifică, că alesul are să îndeplinească toate funcțiunile preoțești pastorale și agendele parohiale din parohia Odvoș, pe lângă aceasta va conduce agendele scripturistice ale oficiului parohial și va catehiza atât în școala confesională, cât și în cea de stat. Alesul va suportă toate dările publice după venitul ce-l beneficiază din parohie.

Dela recurenți să cere calificațiune de **cl. primă**.

Doritorii de a ocupa acel post vor avea să-și ajusteze recursele lor în conformitate cu regulamentul în vigoare și adresate comitetului parohial din Odvoș, să le aștearnă oficiului ppopesc din Mariaradna, iar dâșii să se prezinte în termenul concursual și cu stricta observare a dispozițiunilor regulamentare în sta biserică din Odvoș spre a-și arăta abilitatea în oratorie, cântare și tipic.

Din ședința ținută la 8/21 septembrie 1911.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter.
—□— 3—3

Licitațiune minuendă

În conformitate cu rezoluțiunea Venerabilului Consistor Nr. 5679/911 se publică concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea s. biserici și pentru facearea de nou a gardului din jurul s. biserici din **Temes-ság**, cu termenul de **18/31 decembrie 1911**. la 2 ore p. m., în școala confesională de aici.

Prețul de exclamare la facearea gardului, a renovării s. biserici și a turnului afară de pictură și auritură, este de 10290 coroane și 70 fileri; iar la pictură și auritură de 5070 coroane.

Reflectanții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunii vadiul de 10% din prețul de esclamar.

Pentru participare la licitațiune, reflectanții nu pot formula nici o pretenziune.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea în orele oficioase la oficiul parohial din loc. Condițiunile se vor publica și înainte de începerea licitațiunii.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunii acelor reflectanți, în cari adă mai multă garanță morală și materială.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Șag la 30 octombrie 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

2—2